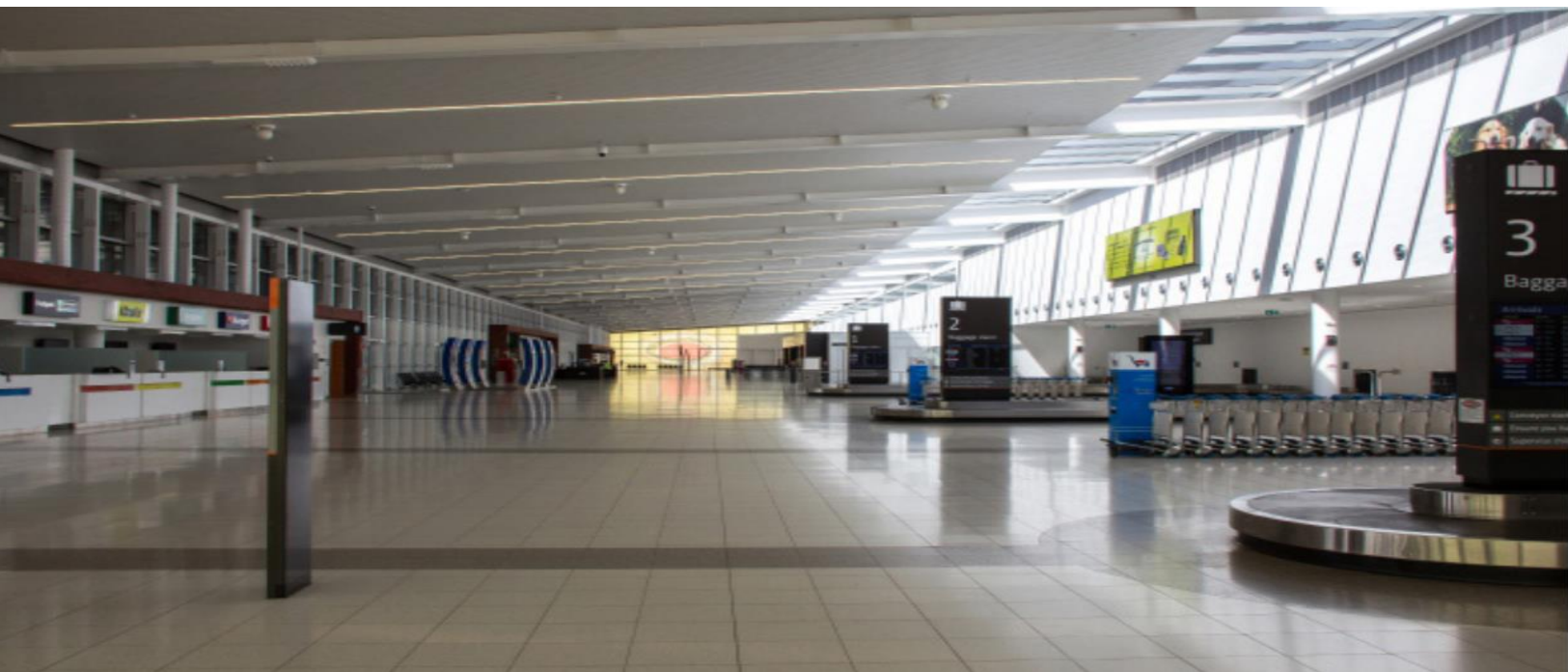

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران معاونت بررسی‌های اقتصادی

تغییر در چشم‌انداز اقتصاد جهان به دلیل ویروس کرونا

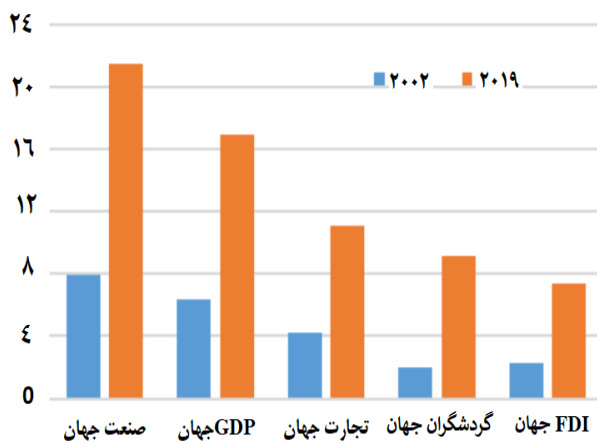
بر اساس گزارش چشم‌انداز جدید اقتصاد جهان که توسط سازمان همکاری‌های توسعه اقتصادی، OECD، در ۲ مارس ۲۰۲۰ منتشر شده است، رشد اقتصادی جهان در این سال، با افت همراه خواهد شد. وفق این گزارش، با این فرض که پیک شیوع ویروس در فصل نخست سال ۲۰۲۰ در چین بوده و بروز آن در سایر اقتصادها از شدت کمتر و در عین حال از قابلیت مهارشدن برخوردار باشد، انتظار می‌رود نرخ رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ به ۲,۴ درصد برسد. حتی این امکان وجود دارد که نرخ رشد اقتصادی جهان در فصل نخست ۲۰۲۰ (ژانویه تا پایان مارس)، منفی شود. در این مطلب، شواهدی از درهم‌آمیختگی اقتصاد چین با بسیاری از کشورهای جهان، ارائه و پیامدهای احتمالی ویروس کرونا بر چشم‌انداز رشد اقتصاد جهان و به تفکیک مناطق اقتصادی و کشورهای منتخب، بررسی شده است.

شیوع ویروس کرونا (COVID-19) آسیب‌های انسانی و اختلال اقتصادی قابل توجهی به همراه داشته است. افت تولید در اقتصاد چین به علت شیوع این ویروس، در کل اقتصاد جهان احساس شد که این اتفاق منعکس‌کننده نقش مهم و در حال فزاینده اقتصاد چین در زنجیره‌های تامین جهانی، بازارهای کالاهای اساسی و سفر و گردشگری است. پیامدهای شیوع ویروس کرونا در سایر اقتصادها هم اثرات مشابهی البته در مقیاسی کوچک‌تر بدنبال داشت.

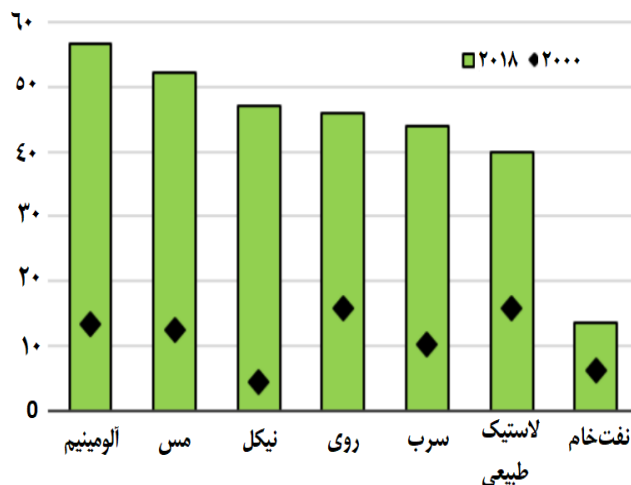
طی سال‌های گذشته، ارتباط و پیوستگی اقتصاد چین با سایر اقتصادهای جهان، افزایش یافته است به نحوی که در سال ۲۰۱۹ در مقایسه با سال ۲۰۰۲، چین نه تنها نقش بزرگ‌تری در تولید به‌ویژه تولید صنعتی جهان دارا شده، بلکه در کل تجارت، گردشگری و حتی جذب سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI)، هم نقش فزاینده و تعیین‌کننده‌ای داشته است (نمودار ۱).

این موضوع برای سهم چین در بازار کالاهای اساسی هم صادق است. در سال ۲۰۰۰ حداکثر سهم چین در کل میزان تقاضای جهان به کالاهای مهم اساسی کمتر از ۲۰ درصد بود ولی در سال ۲۰۱۸ این سهم در برخی از کالاها، دو برابر تا حتی نزدیک به ۱۰ برابر شده و در برخی از کالاها به بیش از ۵۵ درصد رسیده است (نمودار ۲).

نمودار ۱- میزان درآمیختگی چین در اقتصاد جهان- سهم از کل جهان، درصد

نمودار ۲- سهم بالای چین در کل تقاضای کالاهای اساسی در جهان، درصد

نمودارهای ۱ و ۲ نه تنها حاکی از بزرگ‌تر شدن اقتصاد چین است بلکه نشان‌دهنده تشدید اثرات سرریز اقتصادی چین به سایر کشورهای جهان دارد و این موضوع هم در شرایط رونق اقتصاد چین و هم دورانی مانند شرایط فعلی که شیوع یک ویروس موجب افت تولید اقتصادی در چین شده، صادق است.

چشم‌انداز اقتصاد جهان، همچنان با عدم قطعیت بالا همراه است. بر اساس گزارش چشم‌انداز موقت اقتصاد جهان^۱ که توسط سازمان همکاری‌های توسعه اقتصادی (OECD) در ۲ مارس ۲۰۲۰ منتشر شده است، رشد اقتصادی جهان در این سال، با

¹ OECD Interim Economic Assessment, Coronavirus: The world economy at risk, 2 March 2020

افت همراه خواهد شد. وفق این گزارش، با این فرض که پیک شیوع ویروس در فصل نخست سال ۲۰۲۰ در چین بوده و بروز آن در سایر اقتصادها از شدت کمتر و در عین حال از قابلیت مهارشدن برخوردار باشد، انتظار می‌رود نرخ رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ به جای ۲٫۹ درصد پیش‌بینی شده در گزارش نوامبر ۲۰۱۹ این سازمان، با افت ۰٫۵ واحد درصدی مواجه شده و به ۲٫۴ درصد برسد. حتی این امکان وجود دارد که نرخ رشد اقتصادی جهان در فصل نخست ۲۰۲۰ (ژانویه تا پایان مارس)، منفی شود.

بیش‌ترین تغییرات در بازنگری نرخ رشد اقتصادی متعلق به کشور چین است. در گزارش چشم‌انداز اقتصاد جهان OECD که در نوامبر ۲۰۱۹ منتشر شده بود رشد اقتصادی چین، برابر با ۶٫۱ درصد پیش‌بینی شده بود که در گزارش مارس ۲۰۲۰، به ۴٫۹ درصد کاهش داده شده است. اگرچه که انتظار می‌رود در سال ۲۰۲۱ مجدداً رشد اقتصادی چین به ۶٫۴ درصد، بهبود یابد.

گسترش شیوع ویروس کرونا به سایر کشورها در برخی موارد از جمله، ایجاد اختلال مستقیم در زنجیره‌های تامین جهانی، تضعیف تقاضای نهایی برای کالاها و خدمات وارداتی و افت گسترده منطقه‌ای در گردشگری بین‌المللی و سفرهای تجاری، قابل توجه است. به علت شیوع این ویروس، ناسازگاری ریسک‌ها در بازارهای مالی هم افزایش یافته و به عنوان نمونه نرخ بازدهی اوراق ده ساله خزانه‌داری آمریکا به کمترین رقم خود رسید، بهای دارایی‌ها و سهام به شدت افت کرد، قیمت کالاهای اساسی کاهش یافت و اطمینان مصرف‌کنندگان و کسب‌وکارها هم به کمترین سطح خود تنزل کرد.

انتظار می‌رود تاثیر منفی شیوع ویروس بر سطح اطمینان، بازارهای مالی، سفر و گردشگری و اختلال ناشی از آن در زنجیره‌های تامین، موجب افت رشد اقتصادی کلیه اقتصادهای گروه ۲۰، به‌ویژه در اقتصادهایی که پیوستگی قوی با اقتصاد چین دارند از جمله ژاپن، کره و استرالیا، شود.

با توجه به پیامدهای منفی شیوع ویروس کرونا بر سطح اعتماد و همچنین سطح درآمدها، انجام برخی اقدامات سیاستی هدفمند در اقتصادهایی که در معرض این ویروس قرار گرفته‌اند، کمک خواهد کرد تا رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۱ بهبود یافته و از رقم ۳٫۰ درصد پیش‌بینی شده قبلی در نوامبر ۲۰۱۹، به ۳٫۳ درصد برسد.

در صورت استمرار و طولانی‌تر شدن شدت شیوع ویروس کرونا و به‌خصوص گسترش آن در منطقه آسیای آرام، اروپا و آمریکا شمالی، این احتمال وجود دارد که چشم‌انداز تضعیف شود. در این حالت، رشد اقتصادی جهان ممکن است حتی تا سطح ۱٫۵ درصد هم کاهش یابد.

در جدول ۱، تغییرات نرخ رشد اقتصادی جهان و برخی مناطق اقتصادی و کشورها را براساس پیش‌بینی ۲ مارس ۲۰۲۰ OECD، ارائه شده است. همان‌طور که در این جدول مشاهده می‌شود در پیش‌بینی جدید، رشد اقتصادی هیچ کشوری به علت ویروس کرونا در سال ۲۰۲۰، منفی نخواهد شد و فقط انتظار می‌رود از سرعت رشد اقتصادها، بین ۰٫۶ تا ۱٫۱ واحد درصد کاسته شود. اقتصادهایی مانند آرژانتین که تا قبل از شیوع ویروس، رشد منفی اقتصادی آن‌ها برای سال ۲۰۲۰، پیش‌بینی شده بود، همچنان ولی با شدت بیشتری در سال ۲۰۲۰، رکود را تجربه خواهند کرد.

جدول ۱- تغییر چشم انداز رشد اقتصادی جهان در سال ۲۰۲۰ و ۲۰۲۱ - درصد

۲۰۲۱		۲۰۲۰		سال ۲۰۱۹	کشور
میزان تغییر نسبت به پیش بینی قبلی (نوامبر ۲۰۱۹) - واحد درصد	پیش بینی جدید رشد اقتصادی	میزان تغییر نسبت به پیش بینی قبلی (نوامبر ۲۰۱۹) - واحد درصد	پیش بینی جدید رشد اقتصادی		
۰,۳	۳,۳	-۰,۵	۲,۴	۲,۹	جهان
۰,۲	۳,۵	-۰,۵	۲,۷	۳,۱	گروه ۲۰
۰,۳	۲,۶	-۰,۵	۱,۸	۱,۷	استرالیا
۰,۲	۱,۹	-۰,۳	۱,۳	۱,۶	کانادا
۰,۰	۱,۲	-۰,۳	۰,۸	۱,۲	منطقه یورو
۰,۰	۰,۹	-۰,۱	۰,۳	۰,۶	آلمان
۰,۲	۱,۴	-۰,۳	۰,۹	۱,۳	فرانسه
۰,۰	۰,۵	-۰,۴	۰,۰	۰,۲	ایتالیا
۰,۰	۰,۷	-۰,۴	۰,۲	۰,۷	ژاپن
۰,۰	۲,۳	-۰,۳	۲,۰	۲,۰	کره جنوبی
-۰,۲	۱,۴	-۰,۵	۰,۷	-۰,۱	مکزیک
۰,۱	۳,۳	-۰,۳	۲,۷	۰,۹	ترکیه
-۰,۴	۰,۸	-۰,۲	۰,۸	۱,۴	انگلیس
۰,۱	۲,۱	-۰,۱	۱,۹	۲,۳	امریکا
۰,۰	۰,۷	-۰,۳	-۲,۰	-۲,۷	آرژانتین
۰,۰	۱,۸	۰,۰	۱,۷	۱,۱	برزیل
۰,۹	۶,۴	-۰,۸	۴,۹	۶,۱	چین
-۰,۸	۵,۶	-۱,۱	۵,۱	۴,۹	هند
-۰,۳	۱,۰	-۰,۶	۰,۶	۱,۰	روسیه
۰,۵	۱,۹	۰,۰	۱,۴	۰,۰	عربستان سعودی
-۰,۳	۱,۰	-۰,۶	۰,۶	۰,۳	افریقای جنوبی

منبع: گزارش ۲ مارس ۲۰۲۰ OECD

❖ دولت‌ها برای غلبه بر شیوع ویروس کرونا و پیامدهای ناخوشایند اقتصادی آن، می‌باید اقداماتی سریع و با قدرت را با تاکید بر موارد زیر انجام دهند:

- ✓ در گام نخست دولت‌ها باید از به‌کارگیری ابزارهای مناسب و موثر حوزه سلامت عمومی برای جلوگیری از شیوع و گسترش ویروس کرونا، اطمینان حاصل کنند، سیاست‌هایی هدفمند را برای پشتیبانی از نظام مراقبت سلامت جامعه و شاغلان، تدوین و اجرایی کرده و در عین حال از گروه‌های اجتماعی با سطح درآمد پایین و آسیب‌پذیر، و فعالان اقتصادی زیان‌دیده ناشی از ویروس کرونا، پشتیبانی کنند.
- ✓ در شرایط شیوع ویروس کرونا، اعمال سیاست‌های حمایتی اقتصادی کلان، می‌تواند به برگشت اطمینان و بهبود وضعیت تقاضا، کمک کند ولی باید توجه داشت که این اقدامات نمی‌تواند به‌سرعت آثار اختلال‌زای ناشی از کاهش تولید و یا افت تعداد سفرها را از بین ببرد.
- ✓ اگر ریسک‌های روبه‌پایین، بروز کرده و افت رشد اقتصادی برای بازه زمانی طولانی‌تری ادامه یابد، در این صورت به همکاری چندجانبه کشورها برای حصول اطمینان از اعمال سیاست‌های اثربخش و مهارکننده در حوزه سلامت، نیاز خواهد بود.